In addition, the application of the theory of settlement and incorporation significantly complicates the process of regulating the activities of legal entities and slows down the development of the single market in the EU.

The experience of European countries in drafting an international treaty containing norms on unified legal regulation of the status of legal entities has not proved effective. The EU has chosen other mechanisms for resolving conflicting issues of legal status of legal entities, namely: harmonization of national laws of EU member states on certain issues of legal status and activities of legal entities, as well as the creation of new organizational and legal forms of legal entities. This partially overcomes certain issues of conflict-of-law regulation of the status of legal entities, for example, the issue of cross-border movement of European companies, European cooperatives; in accordance with EU Directive 2019/2121, the rules of the laws of the Member States on cross-border transformation, mergers and divisions of limited liability companies should be harmonized.

Key words: the status of a legal entity, the criterion of incorporation, the criterion of settlement, the European Union, the principle of freedom of establishment. harmonization of legislation.

DOI: 10.36695/2219-5521.3.2020.74

УДК 341.1:330.34

А.А. ПЕТРЕНКО

*Анатолій Анатолійович Петренко, аспірант Інституту держави і права ім. В.М. Корецького НАН України**

ORCID: 0000-0002-1646-6652

АКТИ ОЕСР ЯК ІНСТРУМЕНТИ М'ЯКОГО МІЖНАРОДНОГО ПРАВА

Однією з характерних рис сучасної системи міжнародних відносин є те, що регуляторами в ній виступають не тільки норми міжнародного права, а й політичні та моральні норми, а також норми міжнародного м'якого права. Останнє, за словами відомого українського та російського юриста-міжнародника І.І. Лукашук, «являють собою закономірне явище, що дозволяє забезпечити нормативне регулювання в тих випадках, коли за допомогою твердого права зробити це неможливо»¹. У міжнародно-правовій літературі, як західній, так і вітчизняній, немає однастайності в питанні, що саме слід розуміти під м'яким міжнародним правом. По-перше, ряд науковців, наприклад, професор Університету Париж II Проспер Вейль, взагалі не сприймають це явище, наголошуючи, що «залишається фактом те, що поширення «м'яких норм», таких що деякі також називають «повчальним» або «програмним» правом, не допомагає зміцненню міжнародної нормативної системи»². На думку інших, м'яке право – це «різноманітність юридично необов'язкових інструментів, що використовуються у сучасних міжнародних відносинах державами та міжнародними організаціями»³. За такого підходу до м'якого міжнародного права зараховуються норми, які містяться в численних резолюціях, рекомендаціях, керівних принципах, модельних законодавчих актах, що приймаються міжнародними організаціями та конференціями, спільних заявах та комюніке, політичних документах Організації з безпеки та співробітництва в Європі тощо, тобто норми, які, строго кажучи, не є міжнародно-правовими у буквальному значенні. Згідно з альтернативною точкою зору під нормами м'якого міжнародного права розуміються норми міжнародного права, хоча й досить специфічного характеру, оскільки на відміну від норм «твердого міжнародного права» вони не накладають на суб'єктів міжнародного права чітких юридичних зобов'язань, а їхні формулювання несуть достатньо розпливчатий характер на кшталт «вживатимуть всіх необхідних заходів», «здійснюватимуть всі практичні кроки», «будуть намагатися з урахуванням конкретних умов» тощо. Деякі науковці дотримуються так би мовити компромісної точки зору і вважають, що ««м'яке право» за нормативним складом являє собою сукупність, що складається з двох видів норм: договірних та норм, що містяться в актах рекомендаційного характеру»⁴.

Незалежно від цих серйозних доктринальних розбіжностей щодо природи м'якого міжнародного права, твердження про суттєву, можливо навіть вирішальну, роль міжнародних організацій в його становленні та розвитку навряд чи викликати заперечення. Однією з таких міжнародних організацій, чия нормотворча діяльність значною мірою реалізується шляхом прийняття юридично не зобов'язуючих, але водночас таких, що здійснюють значний вплив на поведінку суб'єктів міжнародного права, документів є Організація економічного співробітництва та розвитку (Organisation for Economic Cooperation and Development), яка об'єднує 36 промислово розвинутих держав світу. Як цілком справедливо наголошує сучасна вітчизняна дослідниця міжнародно-правового статусу ОЕСР В.П. Тичина, «переважна більшість актів ОЕСР містять норми «м'якого права», які впливають на формування правових засад і підвищення стандартів соціально-економічного розвитку держави через широкі дискреційні можливості щодо їх впровадження в національне законодавство та міжнародну практику»⁵. Питання ролі ОЕСР у створенні актів м'якого міжнародного права не належить до найбільш досліджуваних у вітчизняній та зарубіжній міжнародно-правовій літературі, проте до тих чи

© А.А. Петренко, 2020

* *Anatolii Petrenko, Postgraduate student of V.M. Koretsky Institute of State and Law of the NAS of Ukraine*

інших аспектів цієї проблематики крім вищезгаданої В.П. Тичини зверталися такі науковці, як Дж. Зальцман⁶, Н. Бонуччі⁷, А. Шефер⁸, М. Маркуссен⁹, М. Блачуцький¹⁰, Е. Сантнер¹¹, Л. Даварнежад¹², Г. Бухгольц¹³ та інші. Отже, метою даної статті є дослідження реалізації нормотворчої функції ОЕСР у формі прийняття актів м'якого міжнародного права.

Як вже зазначалося вище, нормотворча діяльність ОЕСР відбувається значною мірою за допомогою таких правових інструментів, які не будучи з формально юридичної точки зору обов'язковими для держав-членів ОЕСР, не кажучи вже про інші держави, тим не менш виступають потужним засобом регулювання міждержавного співробітництва у найрізноманітніших сферах і здійснюють суттєвий вплив на розвиток відповідного законодавства держав-членів ОЕСР та інших держав. Так, з усієї кількості нормативних актів різної юридичної сили, прийнятих або розроблених під егідою ОЕСР протягом усього періоду існування цієї міжнародної організації, акти, положення яких можна розглядати в якості норм м'якого міжнародного права, становлять приблизно 78 відсотків. Загалом в рамках ОЕСР було прийнято 454 нормативних актів, з них – 13 міжнародних договорів, 87 рішень, 300 рекомендацій, 36 декларацій та 18 інших юридично не обов'язкових міжнародних документів¹⁴.

Як можна побачити з наведеної вище статистики, ОЕСР віддає перевагу саме прийняттю рекомендацій, які, за слушним зауваженням В.П. Тичини, «мають беззаперечний авторитет, адже висловлюють загальну позицію всіх членів Організації»¹⁵. Американський юрист-міжнародник професор Дж. Зальцман, який мав свого часу досвід практичної роботи у Секретаріаті ОЕСР, наголошує на тому, що держави-члени ОЕСР застосовують рекомендації або з метою впливу на внутрішню політику, використовуючи їх як аргумент на користь того, що Організація схвалила той чи інший підхід, або як попередника для прийняття згодом юридично обов'язкового рішення¹⁶. Рекомендації приймаються відповідно до ст. ст. 5, 6 та 7 Конвенції про ОЕСР¹⁷ та п. б 18 правила Правил процедури ОЕСР¹⁸ та передаються державам-члена на розгляд з тим, щоб вони могли в тому випадку, якщо вони вважатимуть це доцільним, імплементувати їх у своє національне законодавство.

Серед основних напрямків міжнародної нормотворчості ОЕСР, що здійснюється за допомогою інструментів м'якого права, слід насамперед зазначити питання боротьби з корупцією. У відповідних рекомендаціях, прийнятих Радою ОЕСР, знайшли своє відображення питання відмови від звільнення від оподаткування щодо видатків, які є хабарами посадовим особам іноземних держав, забезпечення принципів прозорості та чесності в лобюванні, правового регулювання державних закупівель, відповідальної ділової поведінки, запобігання хабарництву під час здійснення експортних операцій, боротьби з корупцією та дотриманню доброчесності на підприємствах, що перебувають у державній власності тощо. З самого початку функціонування ОЕСР велика увага приділялася міжнародному співробітництву з податкових питань, що знайшло відображення в низці рекомендацій. Так, загалом з податкових питань Радою ОЕСР було прийнято 37 рекомендацій, з яких на сьогоднішній день чинними є 18, а 19 втратили силу¹⁹. Ці рекомендації охоплюють питання запобігання уникненню та ухиленню від сплати податків, уникнення подвійного оподаткування щодо податків на майно та спадщину, а також подарунки, використання Модельної угоди ОЕСР про проведення одночасних податкових перевірок, застосування положень Модельної конвенції ОЕСР щодо податків на доходи і капітал при укладанні двосторонніх міжнародних договорів з податкових питань, протидії згубній податковій конкуренції, використання ідентифікаційних номерів платника податку в міжнародному контексті, принципів діяльності незалежних фіскальних інститутів тощо. Серед інших напрямів, у яких ОЕСР здійснює нормативне регулювання міжнародних відносин, використовуючи такий інструмент м'якого міжнародного права, як Рекомендації Ради ОЕСР слід зазначити питання державного управління, регіонального розвитку, охорони навколишнього середовища, фінансів та інвестицій, торгівлі, промисловості, соціальної політики, захисту прав споживачів, науки та освіти, суднобудування та транспорту, енергетики тощо.

Важливим видом міжнародно-правових інструментів ОЕСР, які також належать до м'якого міжнародного права, є декларації. Декларації ОЕСР є юридично не обов'язковими документами рамкового характеру, що встановлюють загальні принципи та довготермінові цілі співробітництва держав в рамках цієї міжнародної організації. Прийняття декларацій відбувається, як правило, на засіданнях Ради ОЕСР на міністерському рівні. Строго кажучи, декларації не є актами ОЕСР в розумінні ст. 5 Конвенції ОЕСР, проте на практиці їх виконання контролюється органами ОЕСР. Яскравим прикладом, що свідчить про ефективність нормативного регулювання співробітництва держав таким шляхом, є одна із найбільш важливих декларацій ОЕСР, а саме – Декларація про міжнародні інвестиції та багатонаціональні підприємства від 21 червня 1976 р., відповідно до якої були прийняті Керівні принципи ОЕСР для багатонаціональних підприємств²⁰. Ця декларація передбачає надання іноземним інвесторам національного режиму, тобто не менш сприятливого, ніж для національних інвесторів, проте із застереженням щодо можливості певних винятків із такого режиму, виходячи з необхідності підтримання громадського порядку, захисту своїх суттєвих безпекових інтересів та виконання зобов'язань, що стосуються міжнародного миру й безпеки. У декларації закріплюється положення, згідно з яким держави-підписанти будуть співробітничати з метою уникнення або мінімізації суперечливих вимог щодо багатонаціональних підприємств, а також зміцнювати співробітництво в сфері прямого іноземного інвестування та проводити консультації між собою з цього питання. Керівні принципи ОЕСР для багатонаціональних підприємств, що є додатком до декларації, являють собою рекомендації, які надаються урядами найбільш промислово розвинутих держав світу багатонаціональним підприємствам, спрямовані на те, щоб діяльність таких підприємств відповідала політиці держав, на зміцнення основ взаємної довіри між під-

примствами та суспільствами, в яких вони здійснюють свою діяльність, та покращенню клімату для іноземних інвестицій і збільшення внеску багатонаціональних підприємств у сталий розвиток. У науковій літературі іноді висловлюється точка зору, згідно з якою положення цієї декларації «можуть трактуватися як юридично обов'язкові для сторін»²¹. Серйозним аргументом на користь юридичної обов'язковості цієї декларації є той факт, що під час приєднання до неї держави, яка не є членом ОЕСР, укладається відповідна міжнародна угода у формі обміну нотами, що й було зроблено при приєднанні України у 2017 р. до цього документа²². Разом із тим таке твердження про юридичну обов'язковість декларації викликає сумніви, оскільки це не узгоджується з офіційною позицією самої організації, відповідно до якої декларація містить лише «важливі політичні зобов'язання»²³. Водночас положення декларації щодо національного режиму, суперечливих вимог, міжнародних інвестиційних перешкод та стимулів і консультаційних процедур знайшли подальший розвиток і втілення в юридично обов'язкових Рішеннях, прийнятих Радою ОЕСР 27 червня 2000 р. (з доповненнями від 25 травня 2011 р.)²⁴, 12 грудня 1991 р. (з доповненнями від 11 липня 2013 р.)²⁵, 5 червня 1991 р.²⁶ та 17 травня 1984 р.²⁷

Серед інших прикладів юридично незобов'язуючих, проте політично значущих декларацій ОЕСР можна згадати Декларацію про екологічну політику від 14 листопада 1974 р.²⁸, у якій було проголошено, що захист та поступове покращення якості навколишнього середовища є одним із основних завдань держав-членів ОЕСР, Декларацію про торговельну політику від 4 червня 1980 р.²⁹, яка спрямована на розширення світової торгівлі на багатосторонній основі і продовження зусиль щодо зменшення та усунення будь-яких перешкод у торгівлі товарами та послугами, Декларація про міжнародне науково-технічне співробітництво для сталого розвитку від 30 січня 2004 р.³⁰, що наголошує на вирішальній ролі науки і техніки як ключових інструментів вирішення проблем сталого розвитку, включаючи такі сфери, як водні ресурси, енергетика, охорона здоров'я, сільське господарство та біорізноманіття, Декларація про суверенні фонди національного добробуту та політику держав-отримувачів від 5 червня 2008 р.³¹, яка визначила принципи, що відображають зобов'язання держав ОЕСР щодо сприяння створенню відкритого глобального інвестиційного середовища. Серед найновітніших документів, прийнятих під егідою ОЕСР у формі декларації, варто відзначити Декларацію про інновації в державному секторі від 22 травня 2019 р.³², в якій держави-підписанти підтвердили свою позицію щодо сприйняття та поширення інновацій в державному секторі, заохочення державних службовців до запровадження інновацій, налагодження партнерських відносин між державним та приватним секторами, підтримання наукових досліджень і обміну досвідом в цій сфері. Свідченням гнучкості такого засобу регулювання міждержавних відносин, як прийняття політично зобов'язуючих декларацій є те, що відповідно до практики ОЕСР вони відкриті для підписання і для держав, які не є членами ОЕСР. Так, наприклад, у вищезгаданій Декларації про інновації в державному секторі крім держав-членів ОЕСР беруть участь такі держави, як Аргентина, Бразилія, Індонезія, Коста-Ріка, Перу та Румунія. Україна також приєдналася до ряду декларацій ОЕСР, зокрема до Декларації про міжнародні інвестиції та багатонаціональні підприємства, Декларації про політику побудови кращого майбутнього для регіонів, міст та сільських місцевостей від 20 березня 2019 р.³³, Декларації про кращу політику для досягнення продуктивної, сталої та стійкої глобальної продуктової системи від 8 квітня 2016 р.³⁴ тощо.

Крім рекомендацій та декларацій практиці ОЕСР відомі такі види юридично не зобов'язуючих нормативних актів, як домовленість (Arrangement), взаєморозуміння (Understanding), а також рекомендації Комітету сприяння розвитку (Development Assistance Committee, DAC) ОЕСР, який виступає авторитетним міжнародним форумом для обговорення широкого кола питань, зв'язаних з наданням міжнародної допомоги з метою досягнення сталого та всеосяжного економічного зростання, викорінення бідності й покращення рівня життя у країнах, що розвиваються. Домовленості та взаєморозуміння за своєю юридичною природою можуть бути охарактеризовані як джентльменські угоди, під якими у теорії та практиці міжнародного права розуміються «неформальні угоди (домовленості), на які не поширюється дія права міжнародних договорів»³⁵. Тобто ці документи з формальної точки зору не є юридично обов'язковими для держав-членів ОЕСР та інших держав, що до них приєдналися, за порушення їхніх положень не може наставати міжнародно-правова відповідальність, також вони не реєструються в Секретаріаті ООН як міжнародні договори, вони не є правовими актами ОЕСР в розумінні ст. 5 Конвенції ОЕСР, проте вони розглядаються державами-учасницями і Секретаріатом ОЕСР як такі, що породжують морально-політичні зобов'язання. Більше того, їм надається адміністративна підтримка Секретаріату ОЕСР. Саме в такій формі були прийняті такі документи ОЕСР, як, наприклад, Секторальне взаєморозуміння щодо експортних кредитів для цивільної авіації від 10 березня 1986 р.³⁶, в якому містяться положення щодо офіційно підтримуваних експортних кредитів, що стосуються експортних контрактів на повітряні судна, чи Переглянута загальна домовленість щодо поступового усунення перешкод нормальним конкурентним умовам у суднобудівній галузі від 23 лютого 1983 р.³⁷, що спрямована на усунення методів державної підтримки суднобудівної галузі, застосування яких перешкоджає конкуренції на суднобудівному ринку.

Отже, однією з найважливіших рис співробітництва держав у рамках ОЕСР є те, що реалізація нормотворчої функції цієї організації відбувається значною мірою з використанням засобів нормотворчості, які можуть бути віднесені до актів так званого м'якого міжнародного права. Для прийняття юридично не зобов'язуючих, проте політично значущих і таких, що здійснюють суттєвий вплив на правове регулювання широкої сфери суспільних відносин, актів Організація використовує як форму передбачених у ст. 5 Конвенції ОЕСР рекомендацій, так і такі, не передбачені ст. Конвенції ОЕСР, форми як декларація, домовленість,

взаєморозуміння. Усі ці документи з формальної точки зору не є юридично обов'язковими, проте на практиці їх виконання контролюється органами ОЕСР. Вони є відкритими для приєднання для держав, які не є членами ОЕСР, а приєднання таких держав до деяких із них, як, наприклад, до Декларації про міжнародні інвестиції та багатонаціональні підприємства від 21 червня 1976 р., відбувається у формі обміну нотами, що є однією з форм укладення міжнародного договору.

- ¹ Лукашук И.И. Международное право. Общая часть. 3-е изд., перераб. и доп. Москва: Волтерс Клувер, 2005. С. 140.
- ² Weil P. Towards Relative Normativity in International Law? *The American Journal of International Law*. 1983. № 3. Vol. 77. P. 414–415.
- ³ Boyle A. Soft Law in International Law-Making. *International Law*. Fourth edition. Edited by Malcolm D. Evans. Oxford University Press, 2014. P. 120–121.
- ⁴ Кашлач О. Нормы «мягкого права»: понятие и признаки. *Журнал международного права и международных отношений*. 2006. № 2. С. 27.
- ⁵ Тичина В.П. Міжнародно-правовий статус організації економічного співробітництва та розвитку: автореф. дис. ... канд. юрид. наук: 12.00.11; Нац. юрид. ун-т ім. Ярослава Мудрого. Харків, 2019. С. 7.
- ⁶ Salzman J. Decentralized Administrative Law in the Organization for Economic Cooperation and Development. *Law and Contemporary Problems*. 2005. Vol. 68. P. 189–224.
- ⁷ Bonucci N. The OECD at Fifty: Some Observations on the Evolving Nature of an International Organization. *The George Washington International Law Review*. 2011. № 2. Vol. 43. P. 239–254.
- ⁸ Schäfer A. Resolving Deadlock: Why International Organisations Introduce Soft Law. *European Law Journal*. Vol 12. № 2. 2006. P. 194–208.
- ⁹ Marcussen M. OECD Governance Through Soft Law. *Soft law in governance and regulation: an interdisciplinary analysis*. Edited by Ulrika Mörtz. Cheltenham, Northampton. E. Elgar Pub. 2005. P. 103–128.
- ¹⁰ Blachucki M. The Role of the OECD in Development and Enforcement of Competition Law. *e-Pública-Revista Eletrônica de Direito Público*. 2016. № 3. Vol. 3. P. 169–200.
- ¹¹ Santner A. A Soft Law Mechanism for Corporate Responsibility: How the Updated OECD Guidelines for Multinational Enterprises Promote Business for the Future. *The George Washington International Law Review*. 2011. № 2. Vol. 43. P. 375–388.
- ¹² Davarnejad L. In the Shadow of Soft Law: The Handling of Corporate Social Responsibility Disputes under the OECD Guidelines for Multinational Enterprises. *Journal of Dispute Resolution*. 2011. № 2. Vol. 2011. P. 351–385.
- ¹³ Buchholtz G. Social and Labour Standards in the OECD Guidelines: Enforcement Mechanisms. *International Organizations Law Review*. 2020. № 1. Vol. 17. P. 133–152.
- ¹⁴ OECD Legal Instruments. URL: <https://legalinstruments.oecd.org/en/instruments?mode=advanced>
- ¹⁵ Тичина В.П. Правова характеристика рекомендацій організації економічного співробітництва та розвитку. *Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету*. 2017. Вип. 26. С. 124 (Серія «Юриспруденція»).
- ¹⁶ Salzman J. Decentralized Administrative Law in the Organization for Economic Cooperation and Development. *Law and Contemporary Problems*. 2005. Vol. 68. P. 192.
- ¹⁷ Convention on the Organisation for Economic Co-operation and Development. URL: <https://www.oecd.org/general/conventionontheorganisationforeconomicco-operationanddevelopment.htm>
- ¹⁸ Rules of Procedure of Organisation. URL: <https://www.oecd.org/legal/Rules%20of%20Procedure%20OECD%20Oct%202013.pdf>
- ¹⁹ OECD Legal Instruments. URL: <https://legalinstruments.oecd.org/en/instruments?mode=normal&typeIds=2&themeIds=14&dateType=adoption>
- ²⁰ Declaration on International Investment and Multinational Enterprises. URL: <https://legalinstruments.oecd.org/en/instruments/OECD-LEGAL-0144>
- ²¹ Левашенко А.Д., Ермохин И.С., Лебедева С.К. Присоединение России к Декларации ОЭСР о международных инвестициях и многонациональных предприятиях 1976 г.: новые возможности для продвижения национальных интересов. *Управленческое консультирование*. 2018. № 1. С. 73.
- ²² Угода (у формі обміну листами) між Урядом України та Організацією економічного співробітництва та розвитку щодо приєднання до Декларації про міжнародні інвестиції і багатонаціональні підприємства, відповідних Рекомендацій та процедурних Рішень Ради Організації економічного співробітництва та розвитку. URL: <https://www.me.gov.ua/Documents/Detail?lang=uk-UA&id=8e01bb0e-9d5b-4785-a3bb-aba7cd8d40f2&title>
- ²³ Organisation for Economic Co-operation and Development. A Strategy for Enlargement and Outreach. Report by the Chair of the Heads of Delegation Working Group on the Enlargement Strategy and Outreach, Ambassador Seiichiro Noboru. P. 45. URL: <https://www.oecd.org/global-relations/globalrelationsstrategy/37434513.pdf>
- ²⁴ Decision of the Council on the OECD Guidelines for Multinational Enterprises. URL: <https://legalinstruments.oecd.org/en/instruments/OECD-LEGAL-0307>
- ²⁵ Third Revised Decision of the Council concerning National Treatment. URL: <https://legalinstruments.oecd.org/en/instruments/OECD-LEGAL-0263>
- ²⁶ Decision of the Council on Conflicting Requirements being imposed on Multinational Enterprises. URL: <https://legalinstruments.oecd.org/en/instruments/OECD-LEGAL-0261>
- ²⁷ Decision of the Council on International Investment Incentives and Disincentives. URL: <https://legalinstruments.oecd.org/en/instruments/OECD-LEGAL-0213>
- ²⁸ Declaration on Environmental Policy. URL: <https://legalinstruments.oecd.org/en/instruments/OECD-LEGAL-0134>
- ²⁹ Declaration on Trade Policy. URL: <https://legalinstruments.oecd.org/en/instruments/OECD-LEGAL-0187>
- ³⁰ Declaration on International Science and Technology Co-operation for Sustainable Development. URL: <https://legalinstruments.oecd.org/en/instruments/OECD-LEGAL-0320>
- ³¹ Declaration on Sovereign Wealth Funds and Recipient Country Policies. URL: <https://legalinstruments.oecd.org/en/instruments/OECD-LEGAL-0365>
- ³² Declaration on Public Sector Innovation. URL: <https://legalinstruments.oecd.org/en/instruments/OECD-LEGAL-0450>

³³ Declaration on Policies for Building Better Futures for Regions, Cities and Rural Areas. URL: <https://legalinstruments.oecd.org/en/instruments/OECD-LEGAL-0448>

³⁴ Declaration on Better Policies to Achieve a Productive, Sustainable and Resilient Global Food System. URL: <https://legalinstruments.oecd.org/en/instruments/OECD-LEGAL-0423>

³⁵ Мельник С.О. Джентльменська угода. *Енциклопедія міжнародного права*: у 3 т. / редкол.: Ю.С. Шемшученко, В.Н. Денисов (співголови) та ін.; Інститут держави і права ім. В.М. Корецького НАН України. Київ: Академперіодика, 2014. Т. 1: А-Д. С. 762.

³⁶ Sector Understanding on Export Credits for Civil Aircraft. URL: <https://legalinstruments.oecd.org/en/instruments/OECD-LEGAL-5011>

³⁷ Revised General Arrangement for the Progressive Removal of Obstacles to Normal Competitive Conditions in the Shipbuilding Industry. URL: <https://legalinstruments.oecd.org/en/instruments/OECD-LEGAL-5010>

Резюме

Петренко А.А. Акти ОЕСР як інструменти м'якого міжнародного права.

У даній статті досліджуються особливості нормотворчої діяльності такої впливової міжнародної організації, як ОЕСР, що здійснюється значною мірою за допомогою таких правових інструментів, які не будучи з формально юридичної точки зору обов'язковими для держав, тим не менш здійснюють значний вплив на поведінку суб'єктів міжнародного права, тобто актів м'якого міжнародного права. Показано, що в практиці ОЕСР набули поширення такі форми прийняття юридично не зобов'язуючих актів, як рекомендації, що приймаються згідно з положеннями ст. ст. 5–7 Конвенції ОЕСР, а також декларації, домовленості та взаєморозуміння. Розкрито основні напрями, у яких ОЕСР здійснює нормативне регулювання міжнародних відносин засобами м'якого міжнародного права.

Ключові слова: Організація економічного співробітництва та розвитку (ОЕСР), правотворча функція ОЕСР, м'яке міжнародне право, рекомендація ОЕСР, декларація ОЕСР, домовленість ОЕСР, взаєморозуміння ОЕСР.

Резюме

Петренко А.А. Акты ОЭСР как инструменты мягкого международного права.

В данной статье исследуются особенности нормотворческой деятельности такой влиятельной международной организации, как ОЭСР, осуществляемой в значительной степени с помощью таких правовых инструментов, которые не будучи обязательными для государств с формально юридической точки зрения, тем не менее, значительно влияют на поведение субъектов международного права, т.е. актов мягкого международного права. Показано, что в практике ОЭСР получили распространение такие формы принятия юридически не обязывающих актов, как рекомендации, которые принимаются в соответствии с положениями ст. ст. 5–7 Конвенции ОЭСР, а также декларации, договоренности и взаимопонимания. Раскрыты основные направления, в которых ОЭСР осуществляет нормативное регулирование международных отношений средствами мягкого международного права.

Ключевые слова: Организация экономического сотрудничества и развития (ОЭСР), правотворческая функция ОЭСР, мягкое международное право, рекомендация ОЭСР, декларация ОЭСР, договоренность ОЭСР, взаимопонимание ОЭСР.

Summary

Anatolii Petrenko. OECD acts as instruments of soft international law.

A characteristic feature of the modern system of international relations is that the not only the international legal norms, but also the rules of soft international law are the regulators, with the constantly growing share of the latter. There is a great variety of concepts regarding the nature of soft international law in modern doctrine of international law. However, it is indisputable fact that international organizations play significant role in its development. One of such international organizations is the Organization for Economic Cooperation and Development, whose rule-making activities are largely implemented through the adoption of legally non-binding documents but at the same time they have a significant impact on the behavior of the international law subjects. The organization unites 36 industrialized countries. Thus, of the total number of regulations of various legal force adopted or developed under the auspices of the OECD during the entire period of existence of this international organization, acts of soft international law account for approximately 78 per cent. In total, the OECD adopted 454 regulations, including 13 international treaties, 87 decisions, 300 recommendations, 36 declarations and 18 other legally non-binding international instruments. Recommendations are adopted in accordance with Art. 5, 6 and 7 of the OECD Convention and paragraph 18B of the Rules of Procedure of the Organization and are transferred to the Member States for consideration. So the Member States may, if they deem it appropriate, implement them in their national law. OECD Declarations are legally optional framework documents establishing the general principles and long-term goals of cooperation between states within the framework of this international organization. In general, declarations are not acts of the OECD within the meaning of Art. 5 of the OECD Convention, but in practice their implementation is monitored by OECD bodies. Apart from recommendations and declarations OECD also practices the following types of legal non-binding regulations: Arrangement and Understanding which can be described as gentleman's agreements and also the recommendations of the Development Assistance Committee (DAC) OECD. With all these documents, the OECD regulates international cooperation on a wide range of socio-economic issues, including the fight against corruption, taxation, regional development, environmental protection, finance and investment, trade, industry, social policy, consumer protection, science and education, shipbuilding and transport, energy, etc.

Key words: Organization for Economic Co-operation and Development (OECD), OECD law-making function, soft international law, OECD recommendation, OECD declaration, OECD arrangement, OECD understanding.